

Vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma

KH 18.11.2024 § 383
923/02.02.00.00/2024

Talousarvion laadintaa ohjaa kuntalain (410/2015) 110 §, jonka mukaan:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja – suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja - suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja - suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntataloutta on viime vuosina leimannut poikkeuksellisen suuri epävarmuus. Koronapandemia ja Venäjän käynnistämä sota Ukrainaa vastaan ovat vaikuttaneet voimakkaasti kuntien ja kuntalaisten arkeen. Suomen talouden heikko kehitys, julkisen talouden sopeutustarpeet sekä väestörakenteen muutos tuovat vaikeuskerrointa kuntien toimintaan. Syntyvyyden lasku haastaa paitsi väestöään menettävien myös kasvavien kuntien palveluiden järjestämistä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus merkitsi historiallisen suurta uudistusta, jonka vaikutukset ovat realisoituneet vähitellen kuntien talouteen.

Epävarmuuden ja muutosten keskellä lähtökohdat talousarviovuoteen 2025 ovat olleet myös Joensuun näkökulmasta haastavat. Hyvinvointialueiden perustamisen myötä kaupungin talouden tilanne muuttui varsin voimakkaasti siirryttäessä vuoteen 2024. Verotulojen ja valtionosuuksien vakiintuminen sote-uudistuksen jälkeiselle pysyvälle tasolle merkitsi mittavaa – noin 20 milj. euron – sopeutustarvetta kaupungin toimintaan. Laajan ja osallistavan valmistelun myötä valmistuneet talouden sopeutuksen linjaukset hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024. Linjaukset ohjaavat talouden sopeutusta, mutta myös vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman laadintaa.

Kaupunginvaltuuston hyväksymien talouden linjausten kokonaisuus sisältää palveluverkkoa, taksoja, maksuja ja avustuksia, palveluiden järjestämistä sekä palveluiden sisältöä, laatua ja laajuutta koskevat linjaukset. Lisäksi linjaukset

ohjaavat omaisuuden hallintaa ja omistajaohjausta, investointitasoa sekä verotusta. Toimenpiteet konkretisoituvat talousarviossa ja taloussuunnitelmassa.

Kaupunginjohtajan esitys vuoden 2025 talousarviosta on 2,4 milj. euroa alijäämäinen. Valtuuston talouden sopeutusta koskevien linjausten myötä talousarvio sisältää lähes 4 milj. euroa pysyviä rakenteellisia sopeutustoimia, jotka pannaan toimeen vuonna 2025. Lisäksi talousarvio sisältää noin 4 miljoonaa euroa kertaluontoisia toimenpiteitä. Tänä vuonna toteutetut muutokset huomioiden sopeutustoimien kokonaismäärä vuoden 2025 talousarviossa on lähes 10 milj. euroa. Kunnallisveroprosentin muutoksen vaikutus tuloihin on noin 3 milj. euroa. Ilman sopeutustoimia ja tuloperusteiden muutosta vuoden 2025 talousarvio olisi noin 15 milj. euroa alijäämäinen.

Kaupungin verotuloprosentti vuodelle 2025 on 8,10 % (vuonna 2024 se on ollut 7,90 %). Kiinteistöverot säilyvät ennallaan. Verotulot kasvavat maltillisen veronkorotuksen sekä muiden muutosten myötä noin 8 milj. euroa (4,8 %).

Valtionosuudet kasvavat 11 milj. eurolla. Valtionosuuksien arvio vuodelle 2025 on 51 milj. euroa. TE-palveluiden muutoksen vaikutus valtionosuuksien määrään on 14 milj. euroa.

Verotuloja ja valtionosuuksia arvioidaan kertyvän kokonaisuutena 222 milj. euroa, kun vuonna 2022 määrä on 203 milj. euroa.

Kaupungin nettomenot vuodelle 2025 ovat 189 milj. euroa. Nettomenot kasvavat noin 14 milj. euroa erityisesti TE-palveluiden muutoksen myötä.

Talousarvio ja -suunnitelmakauden investointitaso on hieman viime vuosia pienempi, mutta edelleen varsin korkea. Vuosina 2025–2027 investoidaan yhteensä 113 milj. eurolla. Toimitilahankkeisiin kohdennetaan tästä yhteensä 37 milj. euroa. Suurimmat hankkeet ovat Hammaslahden uusi alakoulu, kaupungintalon muutos museoksi, taidemuseon peruskorjaus sekä Mehtimäen alueen uusi huoltorakennus. Tulevien vuosien hankkeista vuoden 2025 aikana etenevät Noljaan uuden päiväkodin hankesuunnittelu ja Reijolan ja Niittyahden alueen kouluratkaisu sekä Reijolan uuden päiväkodin hankesuunnittelu.

Yhdyskuntatekniikan investointitaso säilyy vuoden 2024 tasolla. Talouden suhdannetilanteen myötä uudisrakentaminen on edelleen melko maltillista, mikä mahdollistaa vuoden 2025 aikana keskittymisen aiempaa enemmän peruskorjaukseen. Yhdyskuntatekniikan investointimenot ovat vuonna 2024 yhteensä 11 milj. euroa, josta uudisrakentamista tukeviin investointeihin kohdennetaan 2,9 miljoonaa euroa ja peruskorjauksiin 7,5 milj. euroa. Satama- ja ulkoliikuntapaikkahankkeisiin kohdennetaan 1,2 milj. euroa. Lisäksi yhdyskuntatekniikan investointimenoihin kohdistuu hulevesiverkoston siirto Joensuun Vesi -liikelaitokselta peruskaukungin puolelle.

Vuonna 2025 selvitetään malli musiikki- ja kulttuuritalon toteutukseen. Tavoitteena on löytää kilpailutuksen avulla malli, jossa huomioidaan kaupungin omat käyttötarpeet sekä kaupungissa toimivien kulttuuritoimijoiden toiminta, mutta jossa kaupunki ei toimi tilan omistajana.

Kaupungin lainakanta on vuonna 2025 runsas 270 milj. euroa. Ensi vuonna lainaa on asukasta kohden 3 478 euroa. Kiinteistöleasing- ja vuokravastuut huomioiden vastuiden määrä on ensi vuonna noin 5 200 euroa asukasta kohden. Korkomenojen määräksi on arvioitu 6,0 milj. euroa.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025-2027 on esitetty pykälän liitteenä.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
Kaupunginhallitus päättää

suorittaa vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman 1.

käsittelyn kuulemalla konsernipalvelujen, toimialojen ja liikelaitoksen johtoa ja perehtymällä kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Käsittelyn alussa kaupunginjohtaja Jere Penttilä piti talousarvioehdotuksen yleisesittelyn.

Tämän jälkeen luettiin vuoden 2025 talousarviokirjaa sivuttain. Lukemisen yhteydessä tehtiin seuraavat kysymykset ja huomiot, joihin esitetään vastaukset kaupunginhallituksen talousarvion 2. käsittelyssä 2.12.2024:

- Sivu 15 taulukko muut toimenpiteet vuosille 2025-2027, lisätään tilakeskusta koskevaan toimenpiteeseen sanan purkamisen jälkeen ”/myynti”.
- Sivu 16 talulukko muut toimenpiteet vuosille 2025-2027, tehdään arvio siitä, että paljonko päästöjen mahdollinen hyvittäminen tulee maksamaan vuonna 2027. Lisäksi varmistetaan, että toimenpiteet kohdistuvat Joensuun alueelle.
- Sivu 18 avataan, mitä tarkoittaa taulukossa Opiskelija-asunnot Elli Oy:n kohdalla oleva termi RTS 3 luokka.
- Sivu 30 tarkennetaan sivuilla 89-90, mitä tarkoittaa kohdan 2. palveluverkko kolmannen kappaleen viimeinen lause.
- Sivu 33 selvitetään, mitä tarkoittaa Taitamo-toimintaa muutetaan huomioiden lainsäädännön muutokset.
- Sivu 33 kohta 6. omaisuuden hallinta, omistajaohjaus, tarkennetaan kuudennen kappaleen lausetta ”Joensuu Vesi -liikelaitoksen osalta selvitetään kuntayhteistyön lisäämistä sekä mahdollisen yhtiöittämisen vaikutukset vuoden 2024 aikana” sivulla 131.
- Sivu 38 tarkennetaan ja selkeytetään musiikki- ja kulttuuritaloa koskevan kappaleen tekstiä.
- Tehdään suuntaa antava yhteenveto merkittävien maksujen ja taksojen korotuksista.
- Sivu 47 milloin on tulossa sisäisten vuokraperusteiden tarkastelu ja onko siitä merkintää toiminnallisissa tavoitteissa?
- Sivu 49 tarkennetaan työterveyshuoltopalveluja koskevaa kohtaa.
- Sivu 51 lisätään taulukkoon alaviite työllisyyspalvelujen ja työllisyysalueen osalta.
- Sivu 52 ensimmäinen kappale, mitkä ovat perusteet termin ”jengiytymisilmiö” käytölle?
- Sivu 66 selvitetään voidaanko taulukosta kasvatuksen, opetuksen ja opiskelun Joensuu muokata talousarvion 2025 prosentteja kohdassa syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla kokevien nuorten %-osuus ikäluokasta.
- Sivu 66 selvitetään, milloin on tehty viimeisin opiskelijoiden mainetutkimus ja mikä on Joensuun sijoittuminen tutkimuksessa.
- Sivu 67 tarkistetaan taulukosta osallisuuden, menon ja meiningin Joensuu tapahtumien lukumäärät ja kävijämäärät.
- Sivu 77 tarkennetaan Business Joensuu Oy:tä koskevaa tekstiosuutta koskien omistajarakennetta.
- Sivu 80 pyydetään selvitystä sivulle kirjatusta projektista, joka edistää työn ja vapaa-ajan lentomat kustusta.
- Sivu 90 korvataan toisen kappaleen toinen lause seuraavasti ” Uusi koulu valmistuu lukuvuoden 2025-2026 alkuun mennessä”.
- Sivu 94 pyydetään selvitystä viittomankielen tulkkauksesta.
- Sivu 96 viimeinen kappale, pyydetään selvitystä ammattiryhmistä.
- Sivu 100 selvennetään, mitä tarkoitetaan taulukon mittari ja tavoitetaso 2025 kirjauksella ”Tapahtumien lukumäärä 5 % enemmän peruspalveluissa”.
- Sivu 101 selvennetään, mitä tarkoitetaan taulukon mittari ja tavoitetaso 2025 kirjauksella ”Kulttuuritapahtumien tuottaminen ja sisältösuunnittelu”.
- Sivu 102 avataan sivun viimeistä kappaletta Kulttuurin unelmavuosi 2023-hankkeen osalta.
- Sivu 103 selvitetään taulukosta kohdasta lastenkulttuurikeskus järjestettyjen tapahtumien lukumäärä ja kohdasta orkesterin tapahtumat myytyjen lippujen lukumäärä.
- Sivu 123 selvitetään Itärata Oy:n maksusuudet tulevana vuosina.

- Sivu 129 pyydetään selvitystä taulukon toimitilojen investointiohjelma 2025 ja investointisuunnitelma 2025-2027 pienistä hankkeista.

Anni Järvinen saapui kokoukseen ennen asian käsittelyn aloittamista.

Seppo Eskelinen saapui kokoukseen asian käsittelyn aikana.

Pidettiin kokoustauot klo 10:15-10:25, 11:47-12:48, klo 14:03-14:16 ja klo 15:40-15:53.

Talusojohtaja Satu Huikuri, kaupunkiympäristöjohtaja Ari Varonen, sivistys- ja hyvinvointijohtaja Jani Kaasinen, kansliapäällikkö Jenni Jokela, henkilöstöjohtaja Mari Pitkänen, Joensuun Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Lemmetyinen, talouspäällikkö Tiina Eskelinen, markkinointijohtaja Markku Pyykkönen ja hyvinvointi- ja osallisuuspäällikkö Heini Lehikoinen olivat kokouksessa asiantuntijoina asian käsittelyn aikana.